

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ІДЕЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА РУМУНСЬКИХ ВЧЕНИХ
ЩОДО ОСВІТНЬОГО РОЗВИТКУ БУКОВИНИ
У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД**

Актуальність наукових досліджень проблем музично-естетичного розвитку громадян, перш за все – підростаючого покоління, на сучасному етапі визначає та обставина, що однією з умов розвитку незалежної української держави є виховання всебічно розвиненої особистості, яка прагне до розуміння прекрасного, вивчення духовної культури і скарбів українського народу. Свідоме ставлення молоді до здобутків попередніх поколінь може забезпечити гармонійність та цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарувань, збагатити на цій основі інтелектуальний потенціал народу, його духовність, культуру. Серед шляхів вирішення вказаної проблеми – глибоке осмислення й усвідомлення історико-педагогічного досвіду, звернення до національних джерел музично-педагогічної теорії та практики, методів та форм діяльності вчителів, викладачів співу та музики, творче використання яких сприятиме зростанню освітнього потенціалу суспільства. Буковина є невід'ємною частиною України, і, отже, її українське шкільництво, незважаючи на певні регіональні відмінності, має єдину національну основу з усіма іншими частинами України. Виходячи з цього, ми розглядаємо буковинське шкільництво як складову частину української національної школи. Незважаючи на те, що розвиток українського шкільництва у краї відбувався в контексті європейської освіти, тут були збережені національні підходи та традиції в освіті та у вихованні.

Ключові слова: *музика; музичне мистецтво; Буковина; міжвоєнний період; музичне краєзнавство.*

Постановка проблеми. Актуальність наукових досліджень проблем музично-естетичного розвитку громадян, перш за все – підростаючого покоління, на сучасному етапі визначає та обставина, що однією з умов розвитку незалежної української держави є виховання всебічно розвиненої особистості, яка прагне до розуміння прекрасного, вивчення духовної культури і скарбів українського народу. Свідоме ставлення молоді до здобутків попередніх поколінь може забезпечити гармонійність та цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарувань, збагатити на цій основі інтелектуальний потенціал народу, його духовність, культуру. Серед шляхів вирішення вказаної проблеми – глибоке осмислення й усвідомлення історико-педагогічного досвіду, звернення до національних джерел музично-педагогічної теорії та практики, методів та форм діяльності вчителів, викладачів співу та музики, творче використання яких сприятиме зростанню освітнього потенціалу суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексний характер проблеми передбачає залучення широкого кола наукових досліджень з питань розвитку вітчизняної освіти (М. Грушевський, Д. Антонович, Г. Ващенко, Н. Гупан, Н. Дічек, М. Євтух, С. Золотухіна, В. Кремень, Д. Любар, Л. Масол, С. Сірополко, Б. Ступарик, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, Д. Федоренко, М. Ярмаченко); наукового вивчення історико-педагогічного процесу (Л. Ваховський, О. Сухомлинська), проблематики розвитку національної культури в контексті суспільно-політичних перетворень кінця ХІХ – початку ХХ ст. (Д. Антонович, М. Аркас, М. Грушевський, Т. Гунчак, Д. Дорошенко, І. Крип'якевич, І. Огієнко, О. Субтельний); історії української музичної культури (Л. Архімович, М. Гордійчук, М. Грінченко, Т. Золотоверхий, Я. Кацанов, Л. Кияновська, Л. Корній, Л. Мазепа, М. Черепанин, К. Шамаєва).

Окремий масив наукових досліджень становлять праці з історії Буковини (М. Гарас, А. Жуковський, В. Ботушанський, М. Загайкевич, К. Демочко, О. Добржанський, С. Добржанський, Ю. Макар, О. Масан, І. Піддубний, Г. Ончул, С. Попик, С. Троян), розвитку освіти у краї в окремі історичні

періоди (Т. Завгородня, Д. Пенішкевич, Л. Кобилянська, І. Петрюк, І. Ковальчук, Л. Тимчук, Л. Платаш, І. Хілько), особливостей становлення музичної освіти та виховання у різні роки (Я. Мельничук, О. Залуцький, А. Кушніренко, Н. Філіпчук). Разом з тим відзначимо, що міжвоєнний період історії Буковини – роки румунської окупації – висвітлювався науковцями у основному в контексті національно-культурних змагань українців у політичній, соціально-економічній, громадсько-просвітницькій площинах.

Теоретичним підґрунтям історико-педагогічних досліджень генези музичної освіти та виховання в Україні є концептуальні наукові праці Л. Вовк, М. Євтуха, С. Золотухіної, І. Зязюна, В. Лозової, О. Любара, О. Микитюка, Л. Попової, М. Стельмаховича, Н. Якушко, М. Ярмаченка; дослідження сучасних учених у галузі музичного виховання (Т. Грищенко, Л. Масол, Г. Падалка, О. Рудницька); мистецтвознавчі праці (Н. Герасимова-Персидська, Б. Гнидь, В. Іванов, О. Кононов, О. Коренюк, А. Лащенко, Й. Миклашевський, О. Цалай-Якименко, К. Шамаєва, О. Шреєр-Ткаченко, М. Юрченко, Ю. Ясиновський). З огляду на важливість визначення засадничих положень дослідження проблеми еволюції музичної освіти та виховання в Україні звернемося до аналізу теоретичних напрацювань вітчизняних учених останнього десятиліття.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Мета статті. Мета дослідження – спроба представити концептуальні позиції українських та румунських дослідників щодо культурно-освітнього розвитку Буковини міжвоєнного періоду, не протиставляючи їх, а у намаганні з'ясувати їх сутність, історико-педагогічні підходи, ідеологічне підґрунтя та бачення.

Викладення основного матеріалу дослідження. Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ ст., Концепцією художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, передбачено у змісті навчання виокремлення регіонального компоненту з відображенням етнічної, природно-географічної своєрідності областей України, особливостей їх історії, культури, національних традицій. В освітньо-виховній галузі, яка переживає сьогодні складні процеси перетворення, музична освіта й

виховання набувають великого соціального значення в контексті духовного відродження суспільства, гуманізації освіти й виховання. Відповідно одним із пріоритетних напрямків розвитку музичної освіти є пошук науковцями та педагогами шляхів передачі цінного духовного досвіду поколінь, сконцентрованого в музичному мистецтві. Особливої актуальності набуває осмислення досвіду музичної освіти й виховання в Україні в цілому та в окремих її регіонах, зокрема й на Буковині у ХІХ – на початку ХХ ст., "оскільки лише історичний аспект, генеза феноменів, що розглядаються, відкриють природу явищ в усій їх повноті й значущості" (Сухомлинська, 2003, с.10).

Комплексний характер проблеми передбачає залучення широкого кола наукових досліджень з питань розвитку вітчизняної освіти (М. Грушевський, Д. Антонович, Г. Ващенко, Н. Гупан, Н. Дічек, М. Євтух, С. Золотухіна, В. Кремень, Д. Любар, Л. Масол, С. Сірополко, Б. Ступарик, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, Д. Федоренко, М. Ярмаченко); історії української музичної культури (Л. Архімович, М. Гордійчук, М. Грінченко, Т. Золотоверхий, Я. Кацанов, Л. Кияновська, Л. Корній, Л. Мазепа, М. Черепанин, К. Шамаєва). Окремі масиви наукових досліджень становлять праці з історії Буковини (М. Гарас, А. Жуковський, В. Ботушанський, М. Загайкевич, К. Демочко, О. Добржанський, С. Добржанський, Ю. Макар, О. Масан, І. Піддубний, Г. Ончул, С. Попик, С. Троян), розвитку освіти у краї в окремі історичні періоди (Д. Пенішкевич, Л. Кобилянська, І. Петрюк, І. Ковальчук, Л. Тимчук, Л. Платаш, І. Хілько), особливостей становлення музичної освіти та виховання у різні роки (Я. Мельничук, О. Залуцький, А. Кушніренко, Н. Філіпчук). Разом з тим відзначимо, що міжвоєнний період історії Буковини – роки румунської окупації – висвітлювався науковцями у основному в контексті національно-культурних змагань українців у політичній, соціально-економічній, громадсько-просвітницькій площинах. Між тим історичні джерела, матеріали періодичної преси, праці сучасників, спогади жителів краю свідчать, що у ці роки музична освіта не лише не занепала, а й розвивалась у складних історичних обставинах

тією мірою, яку "надавала тодішня влада, а іноді проти її волі" (Осачук, 2005, с.219).

Дослідники практично одностайні в оцінці періоду перебування Буковини між двома світовими війнами в складі румунської держави й розглядають його як "період регресу, за якого румунська влада всіма засобами намагалася... відірвати цей край від України і включити до новопосталої Румунії" (Жуковський, 1993, с.168). Разом з тим учені настоюють на тому, що двадцятидворічна окупація не змогла "затерти окремішності цього краю", тобто доцільним є неупереджений розгляд усіх аспектів життя народів Буковини з огляду на румунізаційну політику влади та намагання зберегти національну ідентичність представників кожної народності. У складні історичні періоди, особливо пов'язані з іноземною окупацією, культура, освіта, мистецтво, в особі її кращих представників, здатні творити особливу "нішу", у якій не лише збережуться, а й розвиватимуться глибинні традиції певного етносу, узагальненими виявами яких стає художнє слово, пісня, музика тощо. Полікультурна, поліконфесійна Буковина міжвоєнного періоду є прикладом такого розвитку культурно-мистецького процесу, аналіз якого потребує незаангажованості та об'єктивності.

На сучасному етапі розвитку історико-педагогічної думки в Україні з відкриттям можливостей об'єктивного, незаангажованого висвітлення подій та фактів, виявлення негативних феноменів і фактів явище, мабуть, не менш важливе (або таке ж важливе), як і виокремлення позитивних результатів (Лебедев, Н., Языкова, А., Карпещенко, Е., Левит, И., & Писарев, Ю., с.19). Це положення надзвичайно актуальне для аналізу подій, що розгорталися на Буковині у 1918-1940 рр., і представлені в історії України як час окупації краю королівською Румунією з усіма наслідками, що мають місце на загарбаних територіях. Уникаючи будь-яких форм догматизму, історик педагогіки повинен намагатись неупереджено й об'єктивно розкрити і пояснити минуле освіти й педагогічної думки та крізь призму особливостей сучасності спонукати до конструктивних змін в освіті та вихованні.

Відзначимо, що 22-річний період румунської влади (окупації) Буковини активно досліджувався істориками, починаючи з другої половини 60-х років ХХ століття. Монографічні видання акцентували увагу на класовій та національно-визвольній боротьбі українців краю, ідеологічним керівником якої вважали комуністичну партію, проти "розбійничого захоплення" цих територій, розглядали революційний, селянських рух, критикували українські національні товариства за бездіяльність (Г.Піддубний, С.Канюк), обґрунтовуючи таким чином наступне "торжество історичної справедливості" - включення Буковини до складу УРСР. В цілому ж історики, науковці розглядали культурно-освітнє життя Буковини міжвоєнного періоду через призму політичних подій, боротьби за національне збереження українства краю, що відображало особливості історичного моменту.

Дисертаційні дослідження, присвячені різним аспектам суспільного, економіко-політичного, культурно-просвітницького становища Буковини у міжвоєнний період і у кінці ХХ ст., і на сучасному етапі традиційно протиставляють позиції українських та румунських істориків в оцінці даного часу. Так, у праці І.А. Піддубного історіографія проблеми представлена досить детально. Розкриваючи зміст наукових розвідок І. Ністора (як найвідомішого й найодіознішого з румунських істориків початку ХХ століття), сучасних йому дослідників (Т. Белана, К. Кіріцеску), румунських учених повоєнного часу (В. Лівяну, І. Попеску-Пуцуря, М. Мушата, Г. Захарії), істориків початку 90-х років ХХ століття (Ш.Паску, Х. Хофбауера, В. Романа), І.А. Піддубний зазначає, що румунські історики розглядали приєднання Буковини до Румунії як акт історичної справедливості, обґрунтовували виключне право Румунії на цю територію при запереченні автохтонності українського населення, не визнавали пригнічення в країні національних меншин (Піддубний, 1996). Однак І.А. Піддубний справедливо підкреслює, що залучення праць румунських істориків навіть з чітко окресленою антиукраїнською позицією "дозволяє розширити межі бачення політичної і культурної ситуації в краї" (Піддубний, 1996), а тому є виправданим.

Збільшення інтересу дослідників до вітчизняної історико-педагогічної проблематики, узагальненого історико-культурного осмислення педагогічних проблем, розширення науково-пошукового простору, переорієнтація на іншу проблематику як істотні тенденції розвитку сучасної історії педагогіки (О. Сухомлинська) пояснюються, з одного боку, розкріпаченням педагогічної свідомості науковців в цілому, а з іншого - «джерелознавчим вибухом», долученням до предметного дослідницького поля історико-педагогічної науки матеріалів, на які було накладено табу або вони оцінювалися негативно. Вагомою складовою історії вітчизняної освіти та педагогічної думки є розвиток західноукраїнської її складової, який в історії радянської педагогічної думки мав "виокремлений характер і негативно оцінювався в багатьох наукових дослідженнях", про нього "говорилося ... глухо та невиразно, щоб не применшити й не позбавити пафосу й доленосного значення радянського періоду" (Лебедев, Н., Языкова, А., Карпещенко, Е., Левит, И., & Писарев, Ю., с.29). Дійсно, західноукраїнська проблематика дещо "виривається з контексту, загальних педагогічних реалій", обмежена українознавчою складовою, певною мірою позбавляє можливості порівняти, а, отже, й об'єктивніше оцінити ті чи інші явища, феномени, постаті. Є лише поодинокі приклади полікультурного підходу до висвітлення історії розвитку шкільництва, освіти, культури Галичини, Буковини, Закарпаття австрійського, згодом – польського, румунського чи чехословацького періоду, що не лише обмежує їх оцінку чи об'єктивне представлення, а й звужує історико-педагогічну проблематику української науки в цілому. Плюралізм історичних суджень сучасників тих подій чи науковців нинішньої пори зрозумілий і пояснюється загальними змінами у парадигмі історико-педагогічних досліджень, світоглядними й суспільними перетвореннями. Так званий "румунський період" в історії Буковини (1918-1940 рр.) – етап, який потребує детального аналізу, переосмислення з позицій незаангажованості, об'єктивності й неупередженості.

Період існування Буковини як провінції "Великої Румунії" науковці поділяють на три періоди відповідно до особливостей політичного устрою та

суспільно-політичного життя. Кожен з періодів мав істотні відмінності у політичній, соціокультурній, економічній, інших площинах. Перший період (1918-1928 рр.) – це роки облоги, "позначений ... міцними румунізаційними заходами та слабкою організаційною системою українців"(Жуковський,1993). Українські політичні сили, що активно діяли в австрійський період, не змогли консолідуватися й не виступали самостійно, а лише в рамках існуючих загальнорумунських партій. Найбільшу активність у відстоюванні своїх прав, українці проявили в період 1928-1938 рр. У роки "здушеного відродження" активно діяла Українська Національна Партія, яка час від часу здобувала навіть значні виборчі успіхи. На цьому етапі виникла політична й ідеологічна диференціація, а революційний рух набрав нових організаційних форм, зокрема, розпочинається боротьба між легальним та революційним українським секторами. Окрім того, на Буковині діяла комуністична партія, що утворилася 1918 р. (з 1926 р. стала складовою Комуністичної партії Румунії). Її лідери (С.Канюк, В.Гаврилюк, І.Стасюк та ін.) проголошували необхідність возз'єднання з Радянською Україною.

Період 1928-1938 рр. дійсно позначений відносною лібералізацією, однак його хронологічні межі слід дещо звужити. Уже в лютому 1933 р. на окупованих землях було введено надзвичайний стан, а протягом 1933-1935 рр. румунський парламент прийняв кілька реакційних законів, у тому числі про реорганізацію і зміцнення поліції та сигуранци (таємної поліції). З середини 30-х років у Румунії набирають сили фашистські партії та організації ("Залізна гвардія", що діяла з 1935 р. під демагогічним гаслом "Все для батьківщини!", націонал-християнська партія та ін.). Встановлення в лютому 1938 р. особистої диктатури короля тільки фіксувало злам у бік реакції, який реально відбувся у внутрішній політиці 1933 р. В останній фазі румунської окупації (1938-1940 рр.) до ліквідації можливості будь-якої суспільно-політичної активності долучилася посилена антиукраїнська кампанія, тобто ліквідовано легальні українські політичні осередки, а "діяльною залишалася тільки революційно-підпільна організація" (Квітковський, Бриндзана, & Жуковський, 1956).

Внутрішній статус Буковини, як однієї із провінцій румунської держави, змінювався протягом всього періоду, набираючи різних форм, відповідно до змін у самій Румунії. З утворенням Великої Румунії постала потреба розробки нової системи адміністративно-територіального устрою. Це було пов'язано із тим, що у тодішній Румунії після приєднання нових територій існували 4 адміністративні системи управління (на Буковині – австрійська, в Бессарабії – російська, Трансільванії – угорська і власне румунська), які протирічили одна одній, чим знищувалася надія на здійснення централізації влади та уніфікації адміністративно-територіального устрою держави. Перспективи вирішення проблем уніфікації адміністративно-територіального устрою з'явилися із прийняттям 29 березня 1923 р. нової Конституції, згідно з якою вся територія країни поділялася на повіти, що склалися з громад (Осачук, 2005).

Проведення адміністративної реформи, започаткованої прийняттям березневої Конституції, супроводжувалося прийняттям закону про адміністративну уніфікацію від 14 червня 1925 р. Адміністративна реформа 1925 р. поділила територію країни на 70 повітів, з яких 5 були створені на Буковині, зокрема Чернівецький повіт (160000 населення, 5 волостей, 94 громади); Сторожинецький повіт (180000 населення, 4 волості, 64 громади); Радівецький повіт (160000 населення, 4 волості, 68 громад); Сучавський повіт (155000 населення, 4 волості, 57 громад); Кимпулунзький повіт (100000 населення, 4 волості, 42 громади). Такий поділ був зумовлений політичними міркуваннями: щоб українці не "творили компактної української маси" в жодному повіті (Жуковський, 1993).

Законом 1925 р. було уніфіковано адміністративно-територіальний устрій Румунії та створено єдину систему місцевих органів управління. Здійснення влади на місцях у повітах покладалося на префектів, волостях – на преторів, а у сільських громадах – на нотарів. Вони стали саме тим стержнем, на який покладалося втілення політики державної влади у життя, адже для виконання покладених на них повноважень наділялися майже необмеженою владою. Із запровадженням королівської диктатури у Румунії у 1938р. та

проведення адміністративної реформи того ж року уніфікація досягла свого апогею: було "цілковито викреслено назву Буковина" (Жуковський,1993). Від 1938 р. Румунія стала авторитарною державою, з однією партією, переважно військовим управлінням, з постійним станом облоги та тотальною цензурою (Квітковський, Бриндзана, & Жуковський,1956, с.118).

За офіційною статистикою, 1920 р. на території Румунії проживало майже 790 тис. українців (4,7% усього населення). Основними місцями їх зосередження були Північна Буковина, Хотинський, Аккерманський та Ізмаїльський повіти Бессарабії. Характерними рисами політики Румунії в українському питанні були форсована, жорстка асиміляція, колоніальна експлуатація, гальмування економічного розвитку, блокування політичної активності української спільноти. Першою спробою довести "румунський характер" Буковини стало проведення переписів населення, дані яких можна було найлегше сфальсифікувати. Згідно австрійського перепису 1910р. у краї проживало 305 101 українця та 273 254 румунів, тобто перевага українців очевидна. Такі дані не задовольняли окупаційні власті і вже в 1919р. було проведено перепис населення, результатом якого стала поява даних про проживання на Буковині 225 605 українців та 368 149 румунів. Чергова спроба перепису 1927р. з використанням повітових властей призвела до того, що українців записували як "рутенів", "куманів", "гуцанів", тим самим знижуючи їх дійсне число. Така ж методика була використана в переписі 1930р., коли українців знову було розділено між різними етнічними групами та занижена їх кількість, внаслідок чого українців виявилось 280 651 проти 350 901 румуна. Фіксовані архівними документами зміни в етнічному складі краю були зумовлені двома обставинами: намаганням румунської влади довести румунський характер краю, а отже, і своє історичне право на нього і сприяли свідомій фальсифікації переписів 1920 і 1930 р., примусове виселення українців з Буковини до регату (Румунії – Г.П.), а з іншого - об'єктивні умови й економічні негаразди, що спричинили масову українську еміграцію за океан. Ці намагання, однак не дали очікуваних результатів, "українці надалі творили

численну перевагу над румунами і... залишалися найчисленнішою національною групою на Буковині" (Жуковський, 1993).

Щодо економічного розвитку краю, то у роки Першої світової війни промисловості було завдано значних збитків, а королівський уряд виділяв недостатньо коштів для відбудови промислових підприємств, та й з тих, що були виділені, в краї отримали лише десяту частину. Основним завданням румунської влади у повоєнні роки було витіснення австро-угорського банкового капіталу румунським. У 1919 р. в краї почали діяти філії Ясського, Румунського, Східного, Кредитного та ряду інших банків. Промисловість Буковини була представлена, в основному, підприємствами лісової, харчової, будівельних матеріалів, металообробної, хімічної, шкіряної і текстильної індустрії. У міжвоєнний період господарство Буковини, як і всієї Румунії, зазнало жорстокої економічної кризи 1929-1933рр. та кризи 1937-1939рр. В ці роки припинили роботу більшість підприємств, значно скоротилися кількість працівників на діючих підприємствах. Відчутного удару було завдано і торгівлі, особливо зовнішній, хоча порівняно з іншими провінціями Румунії, Буковина була в кращому стані завдяки її географічному розташуванню і постійному пересуванню іноземців. У цілому для промисловості Буковини характерними були невеликі підприємства з малим числом робітників, незначною технічною та енергетичною потужністю, значним обсягом ремісничого виробництва. Проте промисловість Буковини, незважаючи на низьку технічну устаткованість, була досить стійкою і після Першої світової війни та кризи 1929-1933рр. відновила роботу більшість закритих підприємств без державних субсидій (Костишин, 1998).

Соціальна структура краю виглядала наступним чином: основна частина населення Буковини надалі залишалася селянською, відсоток ремісників був незначним, однак серед інтелігенції сталися суттєві зміни: перш за все, більшість українського учительства була звільнена чи змушена піти на пенсію, цензура не давала змоги вільно висловлювати свої думки іншим представникам освітньо-культурної інтелігенції. У громадсько-культурному житті українців

Буковини основним завданням стало протистояння активній румунізації, що велася здебільшого через освітні заклади та державні установи. Переслідування окремих політичних партій, їх заборона чи обмеження в діяльності сприяли тому, що національно свідомі елементи використовували громадські організації, здебільшого кооперативні, культурно-просвітницькі, музичні, студентські та спортивні для підтримання своєї роботи, збереження керівного ядра, певного числа прихильників. Історики одностайні у тому, що загалом політичне та громадсько-культурне життя українців Буковини потрапило під постійний тиск з боку румунського уряду, але будучи позбавленим своїх провідників, знайшло відповідне місце в політичному житті Румунії (Осачук, 2005; Піддубний, 1996).

Висновки і пропозиції. Таким чином, збільшення інтересу науковців до історико-педагогічної проблематики, відкриття можливостей об'єктивно незаангажовано висвітлювати ті чи інші явища, зміна історико-педагогічної парадигми в цілому потребують теоретико-методологічного обґрунтування, осмислення й забезпечення історико-педагогічних досліджень та використання відповідних загальних і конкретних дослідницьких методів. Це сприятиме ефективному історико-педагогічному пошуку, особливо у вивченні складних періодів історико-педагогічного процесу, як наприклад, розвитку музичної освіти та виховання на Буковині у міжвоєнний період (1918-1940 рр.) в умовах іноземної окупації.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. *Жуковський, А.* (1993). Історія Буковини. Частина друга: після 1774 р. Чернівці: Видавнича спілка «Час».
2. *Костишин, С.* (Ред.). (1998). Буковина: історичний нарис (відп. ред. В. М. Ботушанський). Чернівці: Зелена Буковина.
3. *Квітковський, Д., Бриндзана, Т. Жуковський А.* (Ред.). (1956) Буковина: її минуле і сучасне . Париж; Філадельфія; Дітройт.

4. *Лебедев, Н., Языкова, А., Карпещенко, Е., Левит, И., Писарев, Ю.,* (Ред.). (1971). *История Румынии. 1918-1970.* М.: Наука.
5. *Осачук, С.* (Ред.). (2005). *Буковина 1918-1940 рр.: зовнішні впливи та внутрішній розвиток (Матеріали і документи).* Чернівці: Зелена Буковина.
6. *Onciul George Din trecutul musical al Bucovinei/George Onciul.* – Cernăuți: Tipografia Mitropolitul Silivestru , 1932. – 36p.
7. *Піддубний, І.* (1996). *Суспільно-політичне та культурне життя українців Буковини міжвоєнного періоду (1918-1940 рр.).* (Дис. канд. іст. наук). Чернівецький держ. ун- т ім. Ю.Федьковича, Чернівці.
8. *Сухомлинська, О.* (2003). *Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем: Навч. Посібник.* Київ.: А.П.Н.

REFERENCES

1. *Zhukovskyi, A.* (1993). *Istoriia Bukovyny. Chastyna druha: pislia 1774 r.* Chernivtsi: Vydavnycha spilka «Chas».
2. *Kostyshyn, S.* (Red.). (1998). *Bukovyna: istorychnyi narys (vidp. red. V. M. Botushanskyi).* Chernivtsi: Zelena Bukovyna.
3. *Kvitkovskyi, D., Bryndzana, T. Zhukovskyi A.* (Red.). (1956) *Bukovyna: yii mynule i suchasne .* Paryzh; Filadelfiia; Ditroit.
4. *Lebedev, N., Языкова, А., Karpeshchenko, E., Levyt, Y., Pysarev, Yu.,* (Red.). (1971). *Ystoryia Rumynyyu. 1918-1970.* М.: Nauka.
5. *Osachuk, S.* (Red.). (2005). *Bukovyna 1918-1940 rr.: zovnishni vplyvy ta vnutrishnii rozvytok (Materialy i dokumenty).* Chernivtsi: Zelena Bukovyna.
6. *Onciul George Din trecutul musical al Bucovinei/George Onciul.* – Cernăuți: Tipografia Mitropolitul Silivestru , 1932. – 36p.
7. *Piddubnyi, I.* (1996). *Suspilno-politychne ta kulturne zhyttia ukrainsiv Bukovyny mizhvoiennoho periodu (1918-1940 rr.).* (Dys. kand. ist. nauk). Chernivetskyi derzh. un- t im. Yu.Fedkovycha, Chernivtsi.
8. *Sukhomlynska, O.* (2003). *Istoryko-pedahohichnyi protses: novi pidkhody do zahalnykh problem: Navch. Posibnyk.* Kyiv.: A.P.N.

G. Postevka

**CONCEPTUAL IDEAS OF DOMESTIC AND ROMANIAN SCIENTISTS ON
THE EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF BUKOVYNA
IN THE INTERIOR PERIOD**

Summary. The urgency of scientific research of problems of musical and aesthetic development of citizens, first of all - the younger generation, at the present stage determines the fact that one of the conditions for the development of an independent Ukrainian state is the education of a fully developed personality who seeks to understand the beautiful, studying the spiritual culture and treasures of Ukrainian the people The conscious attitude of young people to the achievements of previous generations can ensure the harmony and integrity of the individual, development of his abilities and talents, enrich the intellectual potential of the people, his spirituality, and culture on this basis. Among the ways of solving this problem is the deep comprehension and awareness of historical and pedagogical experience, the appeal to national sources of musical-pedagogical theory and practice, methods and forms of activity of teachers, teachers of music and music, the creative use of which will contribute to the growth of educational potential of society. Bukovina is an integral part of Ukraine, and, consequently, its Ukrainian school, despite certain regional differences, has a single national basis with all other parts of Ukraine. On this basis, we consider Bukovina school as an integral part of the Ukrainian national school. Despite the fact that the development of Ukrainian schooling in the country took place in the context of European education, national approaches and traditions in education and upbringing were preserved here.

Keywords: music; musical art; Bukovina; interwar period; musical regional studies.